

Reactie internetconsultatie Wijziging van de wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen in verband met de versterking arbeidsmarktinfrastructuur namens het Werkcentrum Rijnmond

Inleidend

Wij zijn blij dat het nieuwe kabinet inzet op het versterken van de regionale arbeidsmarktinfrastructuur en meer concreet op de ontwikkeling van de regionale Werkcentra. Na de kamerbrief over de hervorming arbeidsmarkt van april 2024 en de publicatie van een aantal 4-tal handreikingen, ligt er nu eindelijk het bovengenoemde voorstel tot wijziging van de wet SUWI voor. In de arbeidsmarktregio Rijnmond zijn de samenwerkende arbeidsmarktpartners al sinds december 2023 actief in het Werkcentrum Rijnmond (WCR). Daarmee behoren we op dit gebied tot de landelijke kopgroep en vervullen we een voorbeeldfunctie. De onderstaande reactie is gebaseerd op de daarbij opgedane kennis en ervaring ten aanzien van de regionale arbeidsmarksamenwerking en het -beleid.

In afwachting van Besluit SUWI

De voorgestelde wijziging van de wet SUWI geeft op hoofdlijnen het juridisch kader voor de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur. In de betreffende wetsartikelen staan echter maar weinig concrete zaken, die er voor ons echt toe doen als het gaat om het verbeteren en versterken van de regionale arbeidsmarktsamenwerking en het ontwikkelen en laten functioneren van een Werkcentrum.

Dit maakt oordeelsvorming op de voorliggende wetwijziging lastig. Voor veel relevante zaken wordt verwezen naar de lagere wetgeving; punten die later in het besluit SUWI nader worden uitgewerkt. Het had daarom wenselijk geweest, als dat besluit in combinatie met deze wetwijziging ter consultatie was voorgelegd. We gaan ervanuit dat we nog in de gelegenheid worden gesteld om ook iets van het aangepaste besluit SUWI te vinden en dat deze reactie kan worden meegenomen in de aanpassing van dat besluit.

Omdat het, zoals gesteld, lastig is om concreet iets te vinden van de voorliggende wetwijziging, richten wij ons in deze reactie op een aantal punten die in onze ogen relevant zijn voor de uitvoering van de aangepaste wet SUWI. Daarmee gaan we in op een aantal (randvoorwaardelijke) zaken die volgens ons bepalend zijn voor de mate waarin de voorgestane versterking van de regionale arbeidsmarktstructuur door de Werkcentra in de praktijk kan worden gerealiseerd.

Geen adequate financiering

De financiële middelen die voor de uitvoering van deze wet beschikbaar worden gesteld, zijn onvoldoende om de noodzakelijke organisatie en dienstverlening structureel goed (met gewenste kwaliteit en continuïteit) te kunnen vormgeven en uitvoeren. Hierbij gaat het zowel om de middelen die ter beschikking worden gesteld aan de centrumgemeente (structureel budget en impulsbudget) als de aanvullende middelen die de landelijke partners voor de regionale samenwerking krijgen.

Belangrijke reden voor dit tekort aan financiering, is de keuze om de middelen gelijkelijk over de 35 arbeidsmarktregio's te verdelen. Dit terwijl er forse (objectief vast te stellen) verschillen bestaan tussen de arbeidsmarktregio's, zoals bv. de omvang en samenstelling van de beroepsbevolking, aantallen werkzoekenden, werkenden en werkgevers. In een grote regio als Rijnmond, is de vraag naar dienstverlening vanuit de doelgroepen (werkzoekenden, werkenden en werkgevers) simpelweg groter dan in kleinere regio's en dus moet een Werkcentrum meer kunnen leveren. Het had daarom logischer (en rechtvaardiger) geweest de beschikbare middelen naar rato te verdelen.

Gevolg van deze keuze is dat we in onze regio met de beschikbare middelen slechts een beperkt Werkcentrum kunnen neerzetten, dat de wettelijke kerntaken (locatie, gidsfunctie, governance) op minimale wijze kan uitvoeren. In onze visie kunnen we daarmee niet alle beperkingen en belemmeringen wegnemen om te komen tot de gewenste versterking van de regionale arbeidsmarktinfrastructuur. Wij betreuren dit, omdat onze gezamenlijke ambities verdergaan en wij nu genoodzaakt zijn die ambities in de tijd te faseren, dan wel neerwaarts bij te stellen. Wat uiteraard niet in het belang is van de werkzoekenden, werkenden en werkgevers in onze regio.

Wees realistisch met 'Werkcentrum als landingsplaats'

In de toelichting staat het voornemen om het Werkcentrum te benutten als landingsplaats voor nieuwe en bestaande beleidsimpulsen en programma's die zich ook op de arbeidsmarkt richten. Op die manier zouden de Werkcentra hun middelen kunnen aanvullen door verbindingen te leggen met andere bestuurslagen, programma's of doelgroep specifieke aanpakken en de daaraan verbonden middelen (zoals EU-fondsen, regiodeals, nationaal programma's leefbaarheid en veiligheid, provinciale human capital agenda's, O&O-fondsen enz.). Deze constructie is in onze ogen om twee redenen niet altijd reëel en wenselijk.

Ten eerste is het contraproductief om de Werkcentra al in de opbouwfase (te veel) te belasten met nieuwe opgaven en doelgroepen, zeker als daar geen extra middelen tegenover staan. Ons pleidooi is daarom om de Werkcentra eerst tijd en ruimte te geven om de basisdienstverlening stevig neer te zetten en pas daarna pas te komen met eventuele extra opgaven/taken. Daarbij hoort het besef dat bij extra opgaven/taken meestal ook extra middelen horen.

Ten tweede blijkt het in de praktijk zeer complex en arbeidsintensief om de gewenste verbindingen tussen programma's te effectueren. Het ontbreekt het Werkcentrum aan voldoende middelen om hiervoor op enige schaal de noodzakelijke inzet te kunnen leveren. Daarnaast is het ontsluiten, combineren en stapelen van meerdere regelingen en fondsen administratief en verantwoording technisch ingewikkeld en daarmee belastend voor de uitvoering.

Het voorgaande laat bovendien zien dat de bestaande versnippering van arbeidsmarkt gelden met deze wetsvoorstellen helaas niet wordt opgelost, terwijl dat wel een van de beoogde doelen van de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur is.

Gegevensdeling moet goed geregeld

Gegevensdeling is een de cruciale randvoorwaarde om vanuit het Werkcentrum te kunnen voorzien in goede en ontschotte samenwerking en dienstverlening vanuit de partners. De voorliggende wetwijziging regelt de gegevensuitwisseling tussen UWV en gemeenten redelijk goed. De gegevensuitwisseling tussen het Werkcentrum en de andere private en sociale partners (zoals bv. voor de van-werk-naar-werk dienstverlening) wordt helaas minder goed geregeld, waardoor echt ontschot werken maar beperkt wordt gefaciliteerd. Daarbij ontbreekt er een adequate infrastructuur voor een registratie- en CRM-systeem, dat helpt bij een zorgvuldig en correct databaseer en-deling. Ook dit zien we als een gemis. Het zou wenselijk en efficiënter zijn als er (in lijn met de doorontwikkeling van VUM) op dit punt meer landelijke regie zou zijn, in plaats van dat elke arbeidsmarktregio het eigen wiel moet uitvinden.

'Nieuwe' governance

Met het wetsvoorstel wordt de gezamenlijke publiek-private governance versterkt en wordt de medebetrokkenheid van partners beter geregeld. Ook de verruimde mogelijkheden voor gemeenten en UWV om dienstverlening in te zetten voor elkaars werkzoekenden is een goede

zaak. Dit zal zeker helpen om de regionale arbeidsmarkt samenwerking en besluitvorming te versterken.

Voor regio's die al ver zijn in hun arbeidsmarktsamenwerking, zoals Rijnmond, is dit echter niet de doorslaggevende oplossing/verbetering zoals die in de toelichting van de wetwijziging wordt gepresenteerd. De via de wetwijziging tot stand te brengen formalisering van de samenwerking gaat niet heel ver en is daarmee slechts een beperkte verandering ten opzichte van de bestaande situatie. Het is en blijft een netwerksamenwerking waarin alle partijen hun eigen (wettelijke) verantwoordelijkheden houden.

De wettelijke aspecten van de nieuwe governance bieden dan ook geen garanties voor een meer doelmatige arbeidsmarktinfrastructuur en levering van passende, herkenbare en toegankelijke arbeidsmarktdienstverlening voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers. De te realiseren verbeteringen zullen vooral in de praktijk moeten worden gerealiseerd door de inzet en opstelling van de samenwerkende partners binnen de regionale context. Op dit punt hebben we in Rijnmond gelukkig al grote stappen gezet, waarmee de nieuwe governance relatief eenvoudig inpasbaar zal zijn binnen de bestaande context.

Wel nieuw is de komst van het Landelijk Beraad. Het is voor ons nog onduidelijk wat we daarvan precies mogen verwachten en wat de meerwaarde zal zijn. We vertrouwen erop dat de door het Landelijk Beraad te formuleren kaders voldoende ruimte laten voor regionale invulling en maatwerk. In onze ogen belangrijke succesfactoren in de huidige en toekomstige samenwerking.

Mede namens, de regionale vertegenwoordigers van de samenwerkende partners: de gemeenten behorende tot de arbeidsmarktregio Rijnmond, UWV, FNV, CNV, De Unie, VNO-NCW, MKB-Rotterdam-Rijnmond, het publiek bekostigd onderwijs, SBB, NTRO en de uitzendbureau-partners.

Vasgen Cekem
Algemeen manager Werkcentrum Rijnmond